

ENHETEN FÖR PEDAGOGISK UTVECKLING OCH INTERAKTIVT LÄRANDE (PIL)

Anvisning

Datum:
2021-06-11

Dnr:
GU 2021/1868

Mottagare:
Dekan, prefekt

Prövning och erkännande av högskolepedagogiska meriter

Rektor beslutade om en handlägningsordning för prövning och erkännande av högskolepedagogiska meriter vid Göteborgs universitet (RS 11, 2009-06-22, § 22). Handlägningsordningen har därefter uppdaterats (RS 8, 2012-04-16, § 1; RS 12, 2015-06-22, § 20). En översyn av handlägningsordningen genomfördes i samband med att denna anvisning uppdaterades vt 2021.

Denna anvisning bifogas handlägningsordningen och syftar till att förtydliga hur handläggning av prövning och erkännande av högskolepedagogiska meriter ska ske vid Göteborgs universitet. Anvisningarna avser både prövning av lärare och av handledare i forskarutbildning.

Nationella villkor och förutsättningar

I högskoleförordningen (SFS 1993:100) (HF) framgick under tidsperioden 2002 - 2010 att högskolepedagogisk utbildning, eller motsvarande, utgör krav för behörighet att inneha anställning som lärare vid högskolan. Från och med 1 januari 2011 finns det nationella kravet på högskolepedagogisk utbildning inte längre kvar i Högskoleförordningen. Det är lärosätets ansvar att fatta lokalt beslut i denna fråga. Rektor har beslutat att det för lärare som anställts år 2002 eller senare ställs krav på högskolepedagogisk utbildning vid Göteborgs universitet. Krav på högskolepedagogisk utbildning ställs således fortsatt vid anställning och befordran av lärare samt för alla lärare anställda sedan kravet infördes i Högskoleförordningen år 2002. Möjligheten att få de högskolepedagogiska kunskaperna prövade framgår i en särskild handlägningsordning, fastställd av rektor vid Göteborgs universitet.

På nationell nivå beslutade Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF) att anta rekommendationer avseende förkunskaper, mål och omfattning för behörighetsgivande högskolepedagogisk utbildning samt att om målen anses uppfyllda för enskild lärare vid ett lärosäte så ska de erkännas också vid andra lärosäten (SUHF, 2016-05-03). Med anledning av ändringar i högskoleförordningarna rörande anställningar som lärare i högskolan fastställde SUHF en lista med rekommendationer (SUHF, 2010-11-23). Listan består av fem punkter. Bland annat rekommenderar SUHF sina medlemmar "att säkerställa att alla lärare skall ha genomgått högskolepedagogisk

utbildning eller bedömts ha förvärvat motsvarande kunskaper snarast möjligt efter det att de erhållit tillsvidareanställning".

Högskolepedagogisk utbildning vid Göteborgs universitet

Sedan år 2008 erbjuds en universitetsgemensam högskolepedagogisk utbildning, omfattande 10 veckors heltidsstudier. Den högskolepedagogiska utbildningen riktar sig till lärare och doktorander. Den inledande baskursen (PIL101) är gemensam för alla undervisande lärare vid universitetet. Den andra kursen (PIL102) har en områdesspecifik inriktning. Den tredje kursen (PIL103) utgörs av ett självständigt arbete där ett avgränsat moment i en utbildning eller en viss problematik i undervisningen fokuseras.

Krav på högskolepedagogisk utbildning vid Göteborgs universitet

Göteborgs universitets *Anställningsordning för lärare* fastställer krav på högskolepedagogisk utbildning.

För samtliga tillsvidareanställda lärare - samt övriga lärare med en anställningstid över två år - gäller också att senast inom ett år från anställningstillfället ha genomgått högskolepedagogisk utbildning eller på annat sätt tillägnat sig motsvarande kunskaper. Prövningen av sådana högskolepedagogiska meriter ska ske i särskild ordning i enlighet med beslut av rektor. Vid deltidsanställning eller om andra särskilda skäl föreligger kan denna tid dock utsträckas till två år. (sid 4)

I anställningsordningen framgår att det även ställs krav på högskolepedagogisk utbildning vid befordran av lärare. Lärare som handleder doktorand i forskarutbildning ska dessutom ha genomgått handledarutbildning. Detta beskrivs bland annat i anslutning till befordran av universitetslektor till professor.

Genomgången handledarutbildning samt av rektor fastställd högskolepedagogisk utbildning är ett krav för befordran. (sid 17)

Krav på högskolepedagogik ställs även vid antagning som excellent lärare. Detta framgår av styrdokumentet *Ordning för prövning av excellent lärare vid Göteborgs universitet* där en av förutsättningarna för prövning till den akademiska titeln excellent lärare är högskolepedagogisk utbildning 15 hp¹ eller motsvarande.

Det ställs även krav på högskolepedagogisk utbildning för doktorander. *Regler för utbildning på forskarnivå* (doktorandreglerna) beskriver gemensamma krav på högskolepedagogisk utbildning enligt följande:

Doktorand som undervisar på grund- eller avancerad nivå ska ha genomgått kursen Högskolepedagogik 1: baskurs, 5 högskolepoäng¹ senast ett år efter antagningsdatum. För doktorand som har annan pedagogisk utbildning kan en motsvarande bedömning göras¹³. (sid 11)

¹³ Motsvarandebedömning ska göras enligt Handläggningsordning för prövning och erkännande av pedagogiska meriter, dnr V 2015/272.

¹ Den 1 januari 2021 ersattes PIL-enhetens poänggivande kurser av intygskurser. Bortsett från kurskoden har de nya kurserna samma namn som de gamla. Innehåll och upplägg är desamma i de nya kurserna som i de gamla, och de ger samma behörighet.

Utöver ovanstående har några av universitetets fakulteter lokalt beslutat att även doktorander som inte undervisar ska genomgå den högskolepedagogiska kursen inom forskarutbildningen.

Arbetsgivarens prövning

Prövning av högskolepedagogiska kunskaper är arbetsgivarens ”motsvarandebedömning” i förhållande till universitetets krav på högskolepedagogiska utbildning. Prövningsförfarandet ska därmed inte jämföras med examination i högskolepedagogisk poänggivande utbildning.

Information om prövning

Universitetet informerar om handlägningsordning för prövning och erkännande, bland annat på medarbetarportalen där styrdokument publiceras. Dekanus ansvarar för att prefekterna informeras om möjligheten till och villkoren för prövning av högskolepedagogiska meriter. Prefekterna ansvarar för att informationen når ut till anställda lärare och undervisande doktorander inom respektive institution.

Genomförande av prövning

Prövning av högskolepedagogiska meriter kan ske på flera sätt. Nedan redovisas tre rekommenderade tillvägagångssätt för att nå enhetlighet och transparens inom universitetet.

- Lärarens dokumenterade meriter värderas utifrån ”schabloner” där en jämförelse görs med liknande högskolepedagogiska kurser för lärare och för handledare i forskarutbildning vid andra lärosäten och/eller med tidigare kurser vid Göteborgs universitet.
- Lärarens dokumenterade meriter värderas gentemot lärandemålen i universitetets högskolepedagogiska kurser för lärare samt för handledare i forskarutbildning.
- Lärarens dokumenterade meriter värderas gentemot de nationellt överenskomna målen för högskolepedagogiska kvalifikationer.

Mer information om de tre tillvägagångssätten finns i anvisningens fyra bilagor.

Vid prövning och erkännande av högskolepedagogiska meriter för handledning i forskarutbildningen saknas nationellt överenskomna mål. I dessa fall tillämpas de två första tillvägagångssätten ovan.

Dekanus ansvarar för att tillfälle till prövning erbjuds lärare och att prövningen sker på ett tillförlitligt sätt, bl.a. så att jäv kan undvikas vid bedömning. Prefekt, eller den prefekt utser, ska tillstyrka ansökan. Lärarförslagsnämnd, eller den dekanus utser, bereder ärendet inför beslut.

Beslut efter genomförd prövning

Resultat från genomförd prövning utgör underlag för arbetsgivarens beslut om i vilken utsträckning den prövade lärarens högskolepedagogiska meriter motsvarar universitetets krav på högskolepedagogisk utbildning eller motsvarande kunskaper i enlighet med anställningsordningen. Dekanus, eller den dekanus utser, fattar beslut i ärendet.

Erkännandets giltighet

Erkännandets giltighet ska ses i förhållande till de lokala krav på anställda lärares och doktoranders högskolepedagogiska kvalifikationer som arbetsgivaren vid Göteborgs universitet ställer.

Erkännandets giltighet vid andra lärosäten kan inte säkerställas. Beslut som fattats i enlighet med tidigare handläggningsordning (2009-11-23, Dnr G 8 2638/09 samt 2012-04-16, Dnr V 2012/233), och som dokumenterats i det personaladministrativa systemet, behöver inte omprövas i förhållande till handläggningsordningen från 2015-06-22.

Dokumentation av beslut

Efter prövning och beslut ska blanketten för högskolepedagogiska meriter fyllas i och signeras. Blanketten kan laddas ned från universitetets medarbetarportal samt från PIL-enhetens webbsidor. Uppgifterna från blanketten "Högskolepedagogiska meriter - beslut" läggs in i Primula. Detta görs av källrapportör, antingen läraren själv eller en handläggare i Primula vid lärarens institution/motsvarande. När uppgifterna är korrekt införda i Primula kommer de även att återfinnas i Datalagret.

Uppdatering av uppgifter

Om en lärares högskolepedagogiska meriter förändrats, så kan prefekt tillstyrka att förnyad prövning sker. Ärendet hanteras enligt ovanstående rutin. De uppgifter som tidigare sparats i det personaladministrativa systemet ska uppdateras efter dekanus beslut.

Information om tillämpning av handläggningsordningen

PIL-enheten informerar fakulteterna om universitetets handläggningsordning samt informerar om anvisningar för dess tillämpning.

Personalenheten informerar personalansvariga på fakulteter och institutioner om hur den praktiska administrativa hanteringen av uppgifterna hanteras vid uppdatering i det personaladministrativa systemet och vid avläsning av uppgifterna i datalagret.

Källhänvisningar

Anställningsordning för lärare vid Göteborgs universitet. Styrdokument. Göteborgs universitet. 2020-12-07.

Handläggningsordning för prövning av högskolepedagogiska meriter. Styrdokument. Göteborgs universitet. 2015-06-22

Högskoleförordningen (SFS 1993:100)

Ordning för prövning av excellent lärare vid Göteborgs universitet. Styrdokument. Göteborgs universitet. 2016-10-31.

Regler för studier på forskarnivå vid Göteborgs universitet - Doktorandreglerna. Styrdokument. Göteborgs universitet. 2018-06-14.

Rekommendationer med anledning av ändringarna i högskoleförfattningarna rörande anställningar som lärare i högskolan. SUHF. 2010-11-23.

Rekommendationer om mål för behörighetsgivande högskolepedagogisk utbildning samt ömsesidigt erkännande. SUHF. 2016-05-03.

Bilaga 1

Schablon för prövning och erkännande av högskolepedagogiska meriter

Nuvarande behörighetsgivande högskolepedagogiska kurser	Tidigare högskolepedagogiska kurser vid Göteborgs universitet
PIL101	Högskolepedagogisk kurs: 5 p alt 7,5 hp
PIL102	Programansvar, studierektorsuppdrag och betydande erfarenhet från framtagning av kursplaner (Bolognaanpassade), utformning av varierade undervisnings- och examinationsformer.
PIL103	Självständigt och dokumenterat pedagogiskt utvecklingsarbete på program- och/eller institutionsnivå eller motsvarande.
PIL101 + PIL102 + PIL103	Högskolepedagogiska kurser 10 p alternativt 5 p + 5 p alternativt 7,5 hp + 7,5 hp
PIL201	Handledning i forskarutbildning: 5 p alt 7,5 hp

Aktuella kursplaner för de högskolepedagogiska kurserna kan hämtas här:

https://pil.gu.se/kurser/hogskolepedagogik_ett

https://pil.gu.se/kurser/hogskolepedagogik_tva

https://pil.gu.se/kurser/hogskolepedagogik_tre

https://pil.gu.se/kurser/handledning_i_forskarutbildning

Bilaga 2

Lärandemål i universitetets högskolepedagogiska utbildning

Lärandemål	Behörighetsgivande högskolepedagogik 1, Baskurs, 3,5 veckors heltidsstudier (PIL101)	Behörighetsgivande högskolepedagogik 2, Områdesspecifik pedagogik, 3,5 veckors heltidsstudier (PIL102)	Behörighetsgivande högskolepedagogik 3, Självständigt arbete, 3,5 veckors heltidsstudier (PIL103)
<i>Kunskap och förståelse</i>	<p>Efter godkänd kurs förväntas studenten kunna:</p> <p>Diskutera studenters lärande i högre utbildning utifrån teoretiska perspektiv och forskning med utbildningsvetenskaplig relevans.</p> <p>Redogöra för pedagogiska argument som ligger till grund för några vanligt förekommande undervisningsformer i högre utbildning.</p> <p>Känna till och diskutera förutsättningar för lärares pedagogiska arbete utifrån relevanta lagar, förordningar samt lokala styrdokument vid lärosätet.</p>	<p>Efter godkänd kurs förväntas studenten kunna:</p> <p>Diskutera och problematisera utformning av en områdesspecifik kurs/del av kurs i högre utbildning utifrån relevanta styrdokument och forskning med högskolepedagogisk relevans.</p> <p>Redovisa och kritiskt diskutera betydelsen av konstruktiv länkning i kursplaneutveckling.</p>	<p>Efter godkänd kurs förväntas studenten kunna:</p> <p>Diskutera och reflektera på vetenskaplig grund i relation till ett valt högskolepedagogiskt område.</p> <p>Diskutera och argumentera kring lärares pedagogiska och didaktiska överväganden inom högre utbildning inom ett specifikt högskolepedagogiskt område.</p>
<i>Färdighet och förmåga</i>	<p>Med utgångspunkt i utbildningsvetenskapliga kunskaper planera undervisning och kritiskt reflektera kring egen och andras undervisning.</p> <p>Muntligt genomföra ett valfritt undervisningsmoment.</p> <p>Ge återkoppling muntligt och skriftligt på ett konstruktivt och respektfullt sätt.</p> <p>Samarbeta med hjälp av digitala verktyg och diskutera hur dessa kan stödja lärande i högre utbildning.</p>	<p>Planera och/eller utveckla en områdesspecifik kurs eller del av kurs med beaktande av teorier om lärande, specifika förutsättningar, samhälleliga mål och regelverk samt forskning av relevans för högskolepedagogiska frågor.</p> <p>Identifiera pedagogiska problem och analysera undervisning och utbildning inom det egna ämnesområdet i relation till vetenskap och beprövad erfarenhet.</p> <p>Diskutera och kritiskt granska olika former för bedömning och examination i ett områdesspecifikt sammanhang.</p> <p>Formulera och kommunicera pedagogiska överväganden kring kursupplägg och kursplan i ett områdesspecifikt sammanhang.</p>	<p>Utveckla ett självständigt arbete, eller utföra en gestaltning med kompletterande text, som behandlar en vald högskolepedagogisk frågeställning och som syftar till pedagogisk utveckling.</p> <p>Tillämpa relevanta begrepp inom det högskolepedagogiska området.</p>

Värderings- förmåga och förhållningsätt	Visa ett reflekterande förhållningssätt till läraruppdraget och studenters lärande. Problematiska högskolans värdegrundsfrågor.	Kritiskt diskutera och värdera undervisning och utbildning inom det egna specifika ämnesområdet med stöd i vetenskap och beprövad erfarenhet.	Problematiska och värdera pedagogisk praktik utifrån högskolepedagogiskt vetenskaplig litteratur och områdesspecifika förutsättningar.
--	--	---	--

Bilaga uppdaterad 2021-02-25

Aktuella kursplaner för de högskolepedagogiska kurserna kan hämtas här:

https://pil.gu.se/kurser/hogskolepedagogik_ett

https://pil.gu.se/kurser/hogskolepedagogik_tva

https://pil.gu.se/kurser/hogskolepedagogik_tre

Bilaga 3

Lärandemål i kursenHandledning i forskarutbildning

Lärandemål	Handledning i forskarutbildning, 3,5 veckors heltidsstudier (PIL201) Efter godkänd kurs förväntas studenten kunna:
<i>Kunskap och förståelse</i>	Beskriva centrala och lokala regelverk med betydelse för forskarutbildning. Redogöra för den egna forskarutbildningens mål, policyer / styrdokument, organisation och genomförande. Beskriva forskarutbildningens delar och funktion.
<i>Färdighet och förmåga</i>	Diskutera den individuella studieplanen som verktyg för planering, genomförande och uppföljning av forskarutbildning. Använda forskningsbaserad litteratur för att beskriva och analysera enskilda aspekter av handledning. Argumentera för betydelsen av samtal om och samförstånd kring ömsesidiga åtaganden i handledningsrelationen.
<i>Värderingsförmåga och förhållningssätt</i>	Visa ett reflekterande förhållningssätt till den egna handledarrollen och tillhörande aspekter såsom jämställdhet, likabehandling och studentperspektiv. Exemplifiera etiska dilemman vid handledning av doktorander. Värdera för- och nackdelar med olika former för handledning.

Bilaga uppdaterad 2021-02-25

Aktuell kursplan för den högskolepedagogiska kursen kan hämtas här:

https://pil.gu.se/kurser/handleddning_i_forskarutbildning

Bilaga 4

Nationellt överenskomna utgångspunkter för behörighetsgivande högskolepedagogisk utbildning

I den öppna högskolan (prop. 2001/2002:15) framlades för första gången förslag om pedagogisk utbildning, motsvarande 10p, av högskolans lärare. År 2003 infördes krav på pedagogisk utbildning i högskolelagen och det lämnades åt lärosätena att bestämma omfattningen. Rådet för Högre Utbildning uppdrog vid denna tid åt en arbetsgrupp vid Lunds universitet, det så kallade Pilotprojektet, att utforma riktlinjer för en nationellt giltig utbildning för högskolelärare. Pilotprojektets arbete utmynnade i SUHF:s *Rekommendationer om mål för behörighetsgivande högskolepedagogisk utbildning samt ömsesidigt erkännande*. Under slutet av 2014 och 2015 genomfördes en översyn av rekommendationerna och SUHF:s förbunds församling antog de nya rekommendationerna den 14 april 2016.

Rekommendationerna innebär kortfattat att:

- behörighetsgivande utbildning ska omfatta tio veckors heltidsstudier (15 hp)
- utbildningen ska ligga på avancerad nivå
- högskolornas utbildningar ska erkännas ömsesidigt
- utbildningen ska ha ett antal gemensamma övergripande mål

Mål för behörighetsgivande högskolepedagogisk utbildning:

(utöver de allmänna målen i 1 kap 9 § högskolelagen för avancerad nivå)

Den behörighetsgivande högskolepedagogiska utbildningens övergripande mål är att deltagaren efter avslutad utbildning ska:

- visa kunskaper, färdigheter och förhållningssätt som grund för att arbeta professionellt som lärare inom högskolan inom sitt ämnesområde och för att medverka i högskoleutbildningens utveckling.

Deltagaren ska:

- kunna diskutera och problematisera studenters lärande inom det egna ämnesområdet utifrån utbildningsvetenskaplig och/eller ämnesdidaktisk forskning med relevans för undervisning i högskolan,
- självständigt, och tillsammans med andra, kunna planera, genomföra och utvärdera undervisning och examination på vetenskaplig eller konstnärlig grund inom det egna kunskapsområdet,
- kunna använda och medverka till utveckling av fysiska och digitala lärandemiljöer för att främja grupper och individers lärande,
- kunna möta studenter på ett inkluderande sätt samt ha kunskap om regelverk och stöd för studenter med funktionsnedsättningar,
- kunna använda relevanta nationella och lokala regelverk samt diskutera samhällets mål med den högre utbildningen och det akademiska lärarskapet i relation till den egna praktiken och studenternas medverkan i utbildningen,
- visa ett reflekterat förhållningssätt till det egna akademiska lärarskapet, relationen till studenterna, samt till den högre utbildningens värdegrund såsom demokrati, internationalisering, jämställdhet, likabehandling och hållbarhet,

- kunna tillvarata, analysera och kommunicera egna och andras erfarenheter samt relevanta resultat av forskning som grund för utveckling av utbildningen och av den egna professionen.

Deltagarna ska ha påbörjat en pedagogisk meritportfölj samt ha redovisat ett självständigt arbete som behandlar utbildning och undervisning inom det egna ämnesområdet relaterat till relevant utbildningsvetenskaplig och/eller ämnesdidaktisk forskning.